

Ευθύνες των εκπαιδευτικών σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον

Εισαγωγή

Κεφάλαιο 1. Διαπολιτισμικές Ικανότητες

- 1.1 Ορισμοί της πολιτισμικής ικανότητας
- 1.2 Εθνοκεντρισμός vs Εθνοσχετικισμού
- 1.3 Λόγοι και σημασία της ανάπτυξης των διαπολιτισμικών ικανοτήτων
- 1.4 Πώς μετρούμε τις διαπολιτισμικές ικανότητες
- 1.5 Καθορισμός των ευθυνών των εκπαιδευτικών σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον

Κεφάλαιο 2. Η γνώση, πρώτο βήμα για τις Διαπολιτισμικές Ικανότητες

- 2.1 Εκπαίδευση που στηρίζεται στην οικουμενικότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα
- 2.2 Διάκριση vs συμπερίληψη
- 2.3 Το Δικαίωμα των παιδιών να εισακούονται στην τάξη
- 2.4 Τα εργαλεία του Συμβουλίου της Ευρώπης
- 2.5 Βιώσιμη Εκπαίδευση 2030 και οι Στόχοι για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ)

Εισαγωγή

Η ενότητα αυτή εστιάζει στην ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών σχετικά με την αξία των διαπολιτισμικών ικανοτήτων ως μετασχηματιστικού εργαλείου ικανού να καλλιεργήσει παρόμοιες δεξιότητες στους μαθητές και τις μαθήτριά τους, αποτελώντας κατ' αυτόν τον τρόπο σημαντικό παράγοντα για τη βελτίωση των μελλοντικών επαγγελματικών τους προσόντων και της ενεργού συμμετοχής τους σε μια πολυπολιτισμική ευρωπαϊκή κοινωνία.

Επισημαίνει, επίσης, τις κύριες ευθύνες των εκπαιδευτικών σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον (με την αποδόμηση των προκαταλήψεων, την προώθηση της ετερότητας, τη βελτίωση της ικανότητάς τους να εισακούουν τους μαθητές και τις μαθήτριά τους κ.λπ.). Επιπλέον, η ενότητα αυτή βοηθά στην αύξηση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων, ιδίως, παρουσιάζοντας πιθανά εργαλεία αξιολόγησης για τους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να αξιολογήσουν τις τρέχουσες διαπολιτισμικές τους ικανότητες. Η ενότητα θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να αναγνωρίσουν τις ευθύνες τους ως φορέων μιας εκπαίδευσης μεγαλύτερης ενσωμάτωσης, προτείνοντας τα ακόλουθα μέτρα:

1. Υιοθέτηση μέτρων σχετικά με την εθνική και εθνοτική σύνθεση των τάξεών τους.
2. Προώθηση θετικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ μαθητών και μαθητριών, προκειμένου να μειωθούν τα στερεότυπα, οι προκαταλήψεις και οι διακρίσεις και να προωθηθεί ο σεβασμός της ετερότητας μεταξύ τους.
3. Προώθηση της συνεργατικής μάθησης και δημιουργία νέων ευκαιριών μάθησης.
4. Ενθάρρυνση της κριτικής ανάλυσης εκ μέρους των μαθητών και μαθητριών κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.
5. Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις σε πολυπολιτισμικές τάξεις.

Chapter 1. Διαπολιτισμικές ικανότητες

1.1 Ορισμοί της πολιτισμικής ικανότητας

Η παγκόσμια κουλτούρα των ανθρώπινων δικαιωμάτων απαιτεί την ικανότητα διεξαγωγής διαπολιτισμικού διαλόγου, μέσω του οποίου τα μέλη διαφορετικών ομάδων γνωρίζονται μεταξύ τους. Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι προφανές θέμα για όσους διεξάγουν διαπολιτισμικό διάλογο και, έτσι, αποτελούν μέρος του προγράμματος που έχει σχεδιαστεί για να οδηγήσει σε μια κουλτούρα ειρήνης, αφού «η κουλτούρα της ειρήνης είναι πάνω απ' όλα μια κουλτούρα οικοδόμησης της ειρήνης, πρόληψης και επίλυσης συγκρούσεων, εκπαίδευσης για μη βία, ανοχής, αποδοχής, αμοιβαίου σεβασμού, διαλόγου και συμφιλίωσης» (UNESCO, 2011a).

Τα σχολεία είναι σημαντικός θεσμός για την καλλιέργεια τέτοιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, όπως υπογράμμισε η UNESCO στις κατευθυντήριες γραμμές για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση (UNESCO, 2006b). Ωστόσο, δεδομένης της σημασίας τους για την κοινωνική και πολιτική ζωή, το πεδίο των διαπολιτισμικών ικανοτήτων είναι πολύ ευρύτερο από την τυπική εκπαίδευση. Η διαπολιτισμική ικανότητα περιλαμβάνει μια σειρά ποικίλων δεξιοτήτων που αποδεικνύουν ότι κάποιος είναι ικανός για αποτελεσματική επικοινωνία και οικοδόμηση σχέσεων σε μια κουλτούρα διαφορετική από τη δική του.

Οι διαπολιτισμικές ικανότητες είναι ικανότητες που μας πλοηγούν με ασφάλεια σε πολύπλοκα περιβάλλοντα, τα οποία χαρακτηρίζονται από αυξανόμενη ετερότητα πληθυσμών, πολιτισμών και τρόπων ζωής, με άλλα λόγια, ικανότητες που μας καθιστούν ικανούς να κινούμαστε «αποτελεσματικά και κατάλληλα στις σχέσεις με άλλους γλωσσικά και πολιτισμικά διαφορετικούς από τον εαυτό μας (Fantini & Tirmizi, 2006).

Η *ικανότητα* περιλαμβάνει στοιχεία γνωστικά (γνώση), λειτουργικά (εφαρμογή γνώσης), προσωπικά (συμπεριφορά) και ηθικά (αρχές καθοδηγούμενης συμπεριφοράς), επομένως, η ικανότητα της γνώσης πρέπει να ταιριάζει με την ικανότητα να μιλά κανείς και να ενεργεί κατάλληλα εντός συμφραζομένων. Η ηθική και η εξέταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων επηρεάζουν τόσο την ομιλία όσο και τις ενέργειες.

Ο όρος *διαπολιτισμικότητα* περιγράφει τι συμβαίνει όταν τα μέλη δύο ή περισσότερων διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων (οποιοδήποτε μεγέθους, σε οποιοδήποτε επίπεδο) αλληλεπιδρούν ή επηρεάζουν με κάποιον τρόπο το ένα το άλλο, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω διάφορων διαμεσολαβημένων τρόπων.

Ψηφιακές πηγές

What is Intercultural competence?

http://www.gcu.ac.uk/media/gcalwebv2/theuniversity/centresprojects/globalperspectives/Definition_of_Intercultural_competence.pdf

This article presents the definition of intercultural competence and describes its elements included.

Intercultural competence: how is it defined?

<http://cmm330interculturalcommunication.pbworks.com/w/file/attach/72877280/Pusch-2009-The%2520interculturally%2520Competent%2520Global%2520Leader.pdf>

This article identifies the components of intercultural competence resulted in a diagram that was a composite of the consensus reached by a panel of experienced interculturalists that included trainers, researchers, and international educational program administrators within the United States, Canada, and the United Kingdom.

Theory Reflections: Intercultural Competence Framework/Model

http://www.nafsa.org/ /file/ /theory_connections_intercultural_competence.pdf

In this article, author D.K. Deardorff analyses the meaning of successfully interaction within those from different cultures, and discloses the concept of intercultural competence grounded on her research, which led to the development of an intercultural competence framework/ model.

Building intercultural competence in the language classroom

<http://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1160&context=teachlearnfacpub>

The article reviews and summarizes the literature on intercultural competence and intercultural communicative competence, in order to better, understand various models of intercultural communicative competence, examples of cultural tasks that promote intercultural communicative competence and represent best practices in language teaching.

A 21st Century Imperative: Integrating Intercultural Competence in Tuning

<http://www.tuningjournal.org/article/view/765/1081>

With the growing diversity in the world today, beyond national diversity, intercultural competence cuts across disciplines, subjects, and contexts. This paper highlights the first research-based definition and framework of intercultural competence, which can be translated into any subject and context and makes the case for why intercultural competence must be embedded into Tuning Frameworks around the world.

1.2 Εθνοκεντρισμός vs Εθνοσχετικισμού

Οι πολιτισμικές διαφορές χωρίζονται σε δύο στάδια: τον εθνοκεντρισμό και τον εθνο-σχετικισμό.

Ο W.G. Sumner θέσπισε τον όρο «εθνοκεντρισμός» το 1906. Τον χαρακτήρισε ως το αίσθημα της περηφάνιας, της ματαιοδοξίας και της πεποίθησης για την υπεροχή της ομάδας κάποιου και την περιφρόνηση των ξένων. Αλλά αυτός ο χαρακτηρισμός επικρίθηκε από κοινωνικούς ανθρωπολόγους όπως οι R.K. Merton, F. Boas και B. Malinowski. Ο εθνοκεντρισμός αξιολογεί έναν άλλο πολιτισμό αποκλειστικά από τις αξίες και τα πρότυπα του δικού του πολιτισμού. Τα εθνοκεντρικά άτομα κρίνουν άλλες ομάδες σε σχέση με τη δική τους εθνοτική ομάδα ή τον πολιτισμό τους, δίνοντας ιδίως έμφαση στη γλώσσα, τη συμπεριφορά, τα έθιμα και τη θρησκεία. Υπάρχουν τρία κύρια στάδια του εθνοκεντρισμού: 1) *άρνηση* (ατομική εμπειρία), 2) *άμυνα* (τώρα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν ότι τη διαφορά μεταξύ των πολιτισμών, αλλά με κάποιο τρόπο, προστατεύουν το δικό τους συμφέρον), 3) *ελαχιστοποίηση* (είμαστε όλοι άνθρωποι, όλοι είναι ίδιοι, όπως και εγώ). Ο εθνο-σχετικισμός υποστηρίζει ότι κανένας πολιτισμός δεν είναι ανώτερος από τον άλλο (αναγνωρίζει τις διαφορές μεταξύ των πολιτισμών και πιστεύει στην προσαρμογή και την υιοθέτηση). Ο εθνο-σχετικισμός, που βασίζεται σε βαθύ και εγκάρδιο σεβασμό των άλλων πολιτισμών, διακηρύσσει ότι όλες οι ομάδες, οι πολιτισμοί ή οι υποκοινοταίες είναι εγγενώς ίσοι. Οι άλλοι πολιτισμοί δεν θεωρούνται ούτε καλύτεροι ούτε χειρότεροι, αλλά εξίσου έγκυροι, διαφορετικοί και πολύπλοκοι ως κοσμοθεωρίες. Ο εθνολογικός σχετικισμός διαιρείται σε τρία στάδια:

1) **Αποδοχή** (κατανόηση της σπουδαιότητας της πολιτισμικής ετερότητας, νέος τρόπος να δούμε τον κόσμο. Οι άνθρωποι δέχονται την ύπαρξη άλλων πολιτισμικών πλαισίων και σκέφτονται μ' αυτόν τον τρόπο επειδή έχουν μια ανεκτικότερη και πιο συμπονετική στάση απέναντι στις διαφορές).

2) **Προσαρμογή** (διαπολιτισμική ενσυναίσθηση, ερμηνεία και αξιολόγηση από περισσότερες της μιας πολιτισμικής οπτικής, ένας νέος τρόπος ενθάρρυνσης της εντατικής ανακάλυψης και έρευνας, εξέλιξη της δικής μας κοσμοθεωρίας ώστε να κατανοήσουμε με ακρίβεια άλλους πολιτισμούς και να συμπεριφερθούμε με διάφορους πολιτισμικά κατάλληλους τρόπους)

3) **Ενσωμάτωση** (περισσότερο επιθυμητό στάδιο από την προσαρμογή, ορίζεται ως «προσπολιτισμός» ή αφομοίωση της κουλτούρας).

Ο εθνοκεντρισμός και ο εθνο-σχετικισμός είναι ένα μέτρο για το πόσο πολύ και πόσο καλά συνδεόμαστε με τους άλλους. Το φάσμα εθνοκεντρισμού-εθνο-σχετικισμού, όπως φαίνεται παραπάνω, κινείται από την άρνηση, την υπεράσπιση και την ελαχιστοποίηση (εθνοκεντρισμός), ως την αποδοχή, την προσαρμογή και, τέλος, την ενσωμάτωση (εθνο-σχετικισμός).

Ψηφιακές πηγές

Basic Intercultural Terminology

[https://s3.amazonaws.com/woca-](https://s3.amazonaws.com/woca-s3/telligent.evolution.components.attachments/13/1637/00/00/00/65/16/ICL+Terminology+for+AFS+%26+Friends.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAJ2S635RRRB3EOPQ&Expires=1506374354&Signature=oRlCR0uD1QUuGbJL6%2bbAFoL2tU%3d)

[s3/telligent.evolution.components.attachments/13/1637/00/00/00/65/16/ICL+Terminology+for+AFS+%26+Friends.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAJ2S635RRRB3EOPQ&Expires=1506374354&Signature=oRlCR0uD1QUuGbJL6%2bbAFoL2tU%3d](https://s3.amazonaws.com/woca-s3/telligent.evolution.components.attachments/13/1637/00/00/00/65/16/ICL+Terminology+for+AFS+%26+Friends.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAJ2S635RRRB3EOPQ&Expires=1506374354&Signature=oRlCR0uD1QUuGbJL6%2bbAFoL2tU%3d)

This paper presents the main definitions commonly used in the intercultural field, but does not intend to cover all the possible explanations for each of these terms.

Becoming interculturally competent

http://www.idrinstitute.org/allegati/IDRI_t_Pubblicazioni/1/FILE_Documento.pdf

https://issuu.com/nerijusmiginiis/docs/from_ethnocentrism_to_ethnorelativi

The article presents the Developmental Model of Intercultural Sensitivity (DMIS) (M. Bennett, 1986, 1993; J. Bennett & M. Bennett, 2003, 2004). The authors outline that people became more intercultural competent it seemed that there was a major change in the quality of their experience, which called the move from ethnocentrism to ethno relativism.

The Impact of Intercultural Sensitivity on Ethnocentrism and Intercultural Communication

Apprehension http://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1032&context=com_facpubs

This study explores the relationship among the variables ethnocentrism, intercultural communication apprehension, and intercultural sensitivity. This article presents also the results of the survey has been done in the northeastern area of the United States.

Teachers' perceptions of cultural differences: ethnocentric and ethnorelative worldview in school context

<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED568669.pdf>

The author B. M. Dimitrijevic examines two different cases - ethnocentric and ethnorelative worldview in the school context in Serbia. Researcher point out that many of the teachers are faced with a challenge of diversifying classrooms regarding the cultural background of the students. How people perceive cultural differences and what is their competence to effectively act in situations that involve different cultures are presented in details and discussed.

Constructivist foundations of intercultural education: implications for research and teacher training

<https://eric.ed.gov/?id=ED567115>

The paper shows that the teachers' personal dispositions are crucial for performing specific functions and tasks in teaching (e.g. Klieme & Hartig, 2008; Lipowski, 2006). Such dispositions correspond to deeply held beliefs, values and norms, which are strongly anchored in individuals' subjective theories. These theories may interfere with the normative claims inherent to the officially taught concepts how to teach productively in culturally diverse settings.

1.3 Λόγοι και σημασία της ανάπτυξης των διαπολιτισμικών ικανοτήτων

Η διαπολιτισμική ικανότητα προσελκύει όλο και περισσότερο την προσοχή στην εκπαίδευση του 21^{ου} αιώνα. Η διαπολιτισμική ικανότητα αναφέρεται στην ικανότητα κατανόησης των πολιτισμών, συμπεριλαμβανομένων των δικών μας και στην αξιοποίηση της κατανόησης αυτής για την επιτυχή επικοινωνία με ανθρώπους από άλλους πολιτισμούς. Αρκετά βασικά στοιχεία των ικανοτήτων διαπολιτισμικής επικοινωνίας, όπως το ανοιχτό πνεύμα, η υψηλή ανεκτικότητα στην ασάφεια, η πολιτισμική ενσυναίσθηση απαιτούνται για την οικοδόμηση επιτυχημένης επικοινωνίας μεταξύ των παγκόσμιων κοινωνιών. Υπάρχουν πολλά στοιχεία που χρειάζονται για να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν τις δυνάμεις και τις αδυναμίες των μαθητών και μαθητριών τους για την αποτελεσματικότητα και την προσαρμοστικότητα των διαφορετικών πολιτισμών στη διαπολιτισμική επικοινωνία.

- Ανίχνευση του δικού μας εθνοκεντρισμού
- Ενασχόληση με πράγματα που φαίνονται περίεργα
- Βάζουμε βάσεις για ανοχή
- Αποδοχή των εθνικών και εθνοτικών διαφορών
- Συζήτηση για τον ρατσισμό
- Έμφαση στα κοινά στοιχεία
- Ενθάρρυνση της αλληλεγγύης
- Κατάρτιση λογικών τεχνικών επίλυσης συγκρούσεων. Αντιμέτωπιση πολιτισμικών συγκρούσεων και πολιτισμικού σχετικισμού

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

- Συνειδητοποίηση της πιθανής συνεργατικής μάθησης και εμπλουτισμού της ζωής μέσω της πολιτισμικής επαφής
- Απαλλαγή από τα σύνορα κατανοώντας την παγκόσμια ευθύνη όλων.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η απόκτηση διαπολιτισμικής ικανότητας δεν είναι μια μονόδρομη διαδικασία, αλλά μία διαδραστική ανάπτυξη που απαιτεί τόσο την ικανότητα να τονίζει κανείς τις κοινές πτυχές της ανθρώπινης ζωής όσο και τη βούληση επίλυσης των συγκρούσεων που προκύπτουν από τις διαφορές μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Η διαπολιτισμική ικανότητα είναι από τις κύριες δεξιότητες που χρειάζονται οι μαθητές και οι μαθήτριες για να λειτουργούν αποτελεσματικά στην κοινωνία της πληροφορίας. Μπορούμε να πούμε ότι η ατομική διαπολιτισμική ικανότητα είναι το αποτέλεσμα της ανάπτυξης διαπροσωπικών δεξιοτήτων που προκύπτουν από τα ακόλουθα: το κίνητρο για αποτελεσματική επικοινωνία με κάποιον από διαφορετικό πολιτισμό, την ετοιμότητα εκμάθησης δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική επικοινωνία, την ικανότητα χρησιμοποίησης αυτής της γνώσης. Πολύ συχνά, μερικές από τις ατομικές διαπολιτισμικές ικανότητες κατακτώνται με τη συμμετοχή σε μαθήματα γλώσσας σχεδιασμένα να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις πολιτισμικές και, ιδιαίτερα, με τις συμπεριφορικές πτυχές της καθημερινής ζωής στη χώρα υποδοχής. Για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, επίσης, η διαπολιτισμική ικανότητα είναι απαραίτητη για την ένταξη στην κοινωνία.

Ψηφιακές πηγές

Developing the Intercultural competence through Education

http://www.academia.edu/3150166/Developing_Intercultural_Competence_through_Education

This article presents the core of understanding the intercultural competence in presenting main the main principles of the Council of Europe. Moreover, the paper highlights the significance of intercultural competence and presents the methods how develop it in the real way.

Methodology for development of intercultural competence.

http://incom-vet.eu/wp-content/uploads/2015/09/1_METHODODOLOGY-FOR-DEVELOPMENT-OF-INTERCULTURAL-COMPETENCE.pdf

This paper presents the achieved results of the partner team (Italy, Germany, Lithuania, Estonia, Finland) within the project "Development of intercultural competence of students and trainers in EU VET institutions" in 2013. This methodological material also is useful for secondary school teachers whose can adopt the methods and best practice in the school level.

INTERCULTURAL EDUCATION IN THE EUROPEAN CONTEXT: ANALYSIS OF SELECTED EUROPEAN CURRICULA

file:///D:/Downloads/S_Puzic_ENG.pdf

The author emphasizes the declarative orientation of European countries towards an intercultural approach (primarily through the work of the Council of Europe and other European institutions), but at the same time the approach is not yet well-established in practice, which can be seen from the fact that there is no common European model of intercultural education yet. Starting from the observation, the second part of the article provides an analysis of the way several national curricula in Europe promote cultural diversity in their own contexts. On the basis of the analysis of elements of intercultural education in the selected curricula, the author emphasizes the diversity of approaches and classifies them into three basic types: liberal, multicultural and intercultural. According to the author, this typology corroborates the thesis that intercultural policies are still the by-product of the respective general national educational and cultural policies.

1.4 Πώς μετρούμε τις διαπολιτισμικές ικανότητες

Ένα από τα συναφέστερα και πολυπλοκότερα ζητήματα για τους ερευνητές και τους εκπαιδευτικούς είναι ο τρόπος μέτρησης των διαπολιτισμικών ικανοτήτων. Οι περισσότεροι επιστήμονες επισημαίνουν ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο εργαλείο επαρκές για την αξιολόγηση της διαπολιτισμικής μάθησης. Σύμφωνα με την D.K. Deardorff, πρέπει η αξιολόγηση της πολυπολιτισμικής ικανότητας να γίνεται με περισσότερα μέτρα, μεθόδους και προσεγγίσεις.

Σύμφωνα μ' αυτήν την προσέγγιση, η αξιολόγηση της διαπολιτισμικής ικανότητας πρέπει να συμπεριλαμβάνει πολλές μεθόδους αξιολόγησης: αυτο-αξιολόγηση, αναστοχαστικές πρακτικές, κριτική ανάλυση περιστατικών, συνεντεύξεις και παρατήρηση συμπεριφοράς σε συγκεκριμένες καταστάσεις, πλαίσια, προσομοιώσεις και διαχρονικές μελέτες. Είναι πολύ σημαντικό στην αξιολόγηση της ικανότητας να δούμε πώς αλληλεπιδρά ένα άτομο με τους άλλους, τι είδους συμπεριφορά επιδεικνύει σε πραγματικές καταστάσεις ζωής.

Κατά την αξιολόγηση της διαπολιτισμικής ικανότητας, είναι σημαντικό να καθοριστούν τα διαπολιτισμικά δομικά στοιχεία της. Η D.K. Deardorff παρέχει τις ακόλουθες συνιστώσες της διαπολιτισμικής ικανότητας που σχετίζονται με την αξιολόγηση:

1. *Στάσεις*: σεβασμός, ανοικτό πνεύμα, περιέργεια και ανακάλυψη (ανοχή στην ασάφεια).
2. *Γνώση και κατανόηση*. Πολιτισμική αυτογνωσία, βαθιά πολιτισμική γνώση, δεξιότητες να ακούει, να παρατηρεί και να αξιολογεί, να αναλύει, να ερμηνεύει και να συσχετίζει
3. *Επιθυμητό εξωτερικό αποτέλεσμα*: αποτελεσματική και κατάλληλη επικοινωνία και συμπεριφορά σε διαπολιτισμική κατάσταση
4. *Επιθυμητό εσωτερικό αποτέλεσμα*: αλλαγή των απόψεών μας μετά από ενημέρωση (προσαρμοστικότητα, ευελιξία, εθνοτική σχετικιστική άποψη, ενσυναίσθηση).

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι αξιολόγησης της διαπολιτισμικής ικανότητας: τελική και διαμορφωτική, άμεση και έμμεση αξιολόγηση.

Ψηφιακές πηγές

How to Assess Intercultural Competence. Darla K. Deardorff (8 chapter) Research Methods in Intercultural Communication-A Practical Guide.

https://books.google.it/books?hl=it&lr=&id=KHjiCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA120&dq=how+to+measure+intercultural+competences&ots=f1wb4qPeA&sig=QYuYsz7QrurXaDjHn3jxmeJ814k&redir_esc=y#v=onepage&q=how%20to%20measure%20intercultural%20competences&f=false

This article shows that the assessment of intercultural competence delivered from different perspectives. The authors analyze of the main objectives and tasks of the evaluation, present a variety of assessment methods, and examples of intercultural competence assessment.

Guidelines for Assessing Intercultural Communicative Competence (ICC)

<http://archive.ecml.at/mtp2/lccinte/results/en/assessing-competence-5.htm>

This Guide presents the main concepts of assessment of the intercultural competence, presents the specific evaluation criteria, and indicates the assessment methods as well. Educators can choose most suitable form/or manner from a wide range of evaluation methods.

V. Matveev, M. Y. Merz. Intercultural Competence Assessment:What Are Its Key Dimensions Across Assessment Tools?

http://www.iaccp.org/sites/default/files/stellenbosch_pdf/Matveev.pdf

This article presents peculiarities of the assessment of intercultural competences, examines various evaluation tools, indicating the strengths and weaknesses of each instrument.

1.5. Καθορισμός των ευθυνών των εκπαιδευτικών σε πολυπολιτισμικά περιβάλλον

Στη σημερινή όλο και περισσότερο ετερογενή κοινωνία, η φύση των ρόλων και των δραστηριοτήτων των παιδαγωγών αλλάζει, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να έχουν αποκτήσει την ικανότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και να τη βελτιώνουν συνεχώς. Η κύρια αποστολή του εκπαιδευτικού είναι η εξασφάλιση υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης για όλα τα μέλη της κοινωνίας, η αναγνώριση και ο σεβασμός της ευερότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις ικανότητες και τις ανάγκες κάθε ατόμου, αποφεύγοντας κάθε διάκριση. Προκειμένου ο εκπαιδευτικός να το υλοποιήσει αυτό, πρέπει να είναι θετικός για τις διάφορες πολιτισμικές ομάδες, να δείχνει σεβασμό για κάθε μαθητή και μαθήτριά, να μαθαίνει τον πολιτισμό τους και να ενδιαφέρεται για τους άλλους, να ακούει τα παιδιά και να εισακούονται οι ανάγκες τους, να ενδιαφέρεται για τον μαθητή και τη μαθήτριά, την οικογένεια και το περιβάλλον τους, να είναι σε θέση να διαχειριστεί τις συγκρούσεις κ.λπ. Ο εκπαιδευτικός πρέπει, επίσης, να είναι εξοικειωμένος με τα διάφορα προγράμματα ανάπτυξης προγραμμάτων διδασκαλίας, με εκπαιδευτικές μεθόδους και να τα εφαρμόζει σε μια πολυπολιτισμική ομάδα.

Ο εκπαιδευτικός είναι υπεύθυνος να οργανώσει τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, οπότε είναι πολύ σημαντικό για τον ίδιο να καταλάβει τον ρόλο του σ' αυτό. Οι L. Ponciano και A. Shabazin (2012) υπογράμμισαν τον ρόλο των παιδαγωγών στην εφαρμογή διάφορων στρατηγικών για την πολυπολιτισμική εκπαίδευση:

- Στρατηγική για την πολυπολιτισμική εκπαίδευση, με επίκεντρο την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για τα παιδιά, για την ανάπτυξη του σεβασμού και του σεβασμού της πολυμορφίας συνόλου (Banks, Banks, 2004). Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που αντικατοπτρίζει τις πολιτισμικές και γλωσσικές διαφορές στο σχολείο, καθώς θεωρείται πηγή μάθησης για την αναγνώριση της ετερότητας και την αναγνώριση της αξίας. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να χρησιμοποιεί μια ποικιλία μορφών μάθησης και μεθόδων εργασίας στις πολυπολιτισμικές τάξεις.

- Πρόγραμμα Διδασκαλίας κατά της μεροληψίας με στόχο την πρόληψη των διακρίσεων στην κοινωνία. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να εισαγάγει τους μαθητές και τις μαθήτριάς του στα δικαιώματα και τις παραβιάσεις τους, την άμυνά τους, να επιτρέπει στους μαθητές και τις μαθήτριάς να ακουστούν, να αναπτύξουν θετικές στάσεις για την ποικιλομορφία της κοινωνίας.

- Στρατηγική κατάρτισης για διαπολιτισμική αλληλεπίδραση. Η ουσία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι να ενθαρρύνει τα παιδιά να μοιραστούν τις πολιτισμικές τους εμπειρίες σε μια πολυπολιτισμική σχολική κοινότητα. Οι θετικοί και επικοινωνιακοί τρόποι χρήσης του εκπαιδευτικού για την ανάπτυξη ανοχής στην ποικιλομορφία της κοινωνίας βοηθούν τα παιδιά να κατανοήσουν τη μοναδικότητα του δικού τους και του κάθε ατόμου. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει πολλή δουλειά αναπτύσσοντας θετική στάση απέναντι στην ποικιλομορφία των ανθρώπων χρησιμοποιώντας απλές μεθόδους: ταχεία αντίδραση σε καταστάσεις συγκρούσεων, επίδειξη σεβασμού (τόσο λεκτικής όσο και μη λεκτικής συμπεριφοράς) σε διαφορετικούς ανθρώπους, κατανόηση των φόβων του παιδιού, ευκαιρίες επικοινωνίας με διαφορετικούς ανθρώπους.

Μελέτες του Banks (2004) έδειξαν ότι μια αποτελεσματική μέθοδος για τη βελτίωση της σχολικής κουλτούρας είναι η ευθύνη των εκπαιδευτικών για την υλοποίηση βασικών σκοπών, την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στα παιδιά. Είναι πολύ σημαντικό ο δάσκαλος να αναλάβει την ευθύνη των σκοπών της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης, να έχει υψηλές προσδοκίες για όλες τις πολιτισμικές ομάδες και να ξεκινήσει συνεργασία με τους γονείς.

Ψηφιακές πηγές

The first international conference „Practicum of Future Pedagogues, Teachers and Kindergarten teachers in Multicultural environments-Experiences, Challenges” 27-29, November, 2014. Faculty of Philosophy St. Cyril and Methodius

https://www.researchgate.net/publication/285589685_challenges_for_teachers_in_multicultural_classrooms

The articles presented in the conference address the challenges faced by teachers working in multicultural classes, presenting the pedagogical experience of different countries in coping with these challenges.

TEACHERS EDUCATION. Policies and Practices for Teaching Sociocultural Diversity–Surveys report on initial education of teachers on Sociocultural Diversity. By Anne-Lise Arnesen, C. Bîrzea, B.Dumont, M. À. Essomba, E. Furch , A.Vallian, F.Ferrer

http://www.coe.int/t/dq4/education/diversity/Source/Volume_1_En.pdf

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

The publication presents the experience of different countries in developing pedagogical competencies for dealing with socio cultural diversity and inclusion in education. The presentation of the Council of Europe project on Socio-Cultural Diversity Training Policies and Practices.

G. Gay. Teaching To and Through Cultural Diversity

<https://www.wou.edu/~kaguzman11/curi12002.pdf>

This article discusses the peculiarities of student involvement in the learning process of different cultural groups, adaptation of curricula, pedagogical attitudes and activities in a multicultural environment.

Cathy Kea, Gloria D. Campbell –Whatley , Herald V. Richards. Becoming culturally responsive educators: rethinking teacher education pedagogy

https://www.champaignschools.org/sites/default/files/Teacher_Ed_Brief.pdf

This publication presents opportunities for educators to ensure pupils from different social and cultural environments have the potential to engage in school life. The publication discusses the importance of teachers' communication with parents, the possibility of utilizing community resources in the process of education.

Mary James-Edwards. Multicultural educators as change agents. Online journal of the international child and youth care network (cyc-net), Issue 96 January, 2007

<http://www.cyc-net.org/cyc-online/cycol-0107-james-edwards.html>

This article describes the deep self-reflection, characteristic attitudes, and critical skills that will help educators act as change agents to create multicultural environments in their schools.

Chapter 2. Η γνώση πρώτο βήμα για τις διαπολιτισμικές ικανότητες

2.1 Εκπαίδευση που στηρίζεται στην οικουμενικότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση, σε παγκόσμιο επίπεδο, αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ως ανθρώπινο δικαίωμα στο άρθρο 26 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948), ορίζοντας ότι «καθένας» έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η λέξη «καθένας» τέθηκε για να τονίσει ότι το δικαίωμα στην εκπαίδευση θεωρείται ότι παρέχεται σε όλους, χωρίς εξαίρεση. Μεταξύ άλλων σημαντικών οικουμενικών, περιφερειακών και εθνικών κειμένων, υπάρχουν κείμενα σχετικά με την προστασία του δικαιώματος στην εκπαίδευση, όπως διακηρύξεις, συστάσεις, σχέδια δράσης και, ειδικότερα, το κίνημα «Εκπαίδευση για όλους» (EFA), διασφαλίζοντας το δικαίωμα εκπαίδευσης για όλους, ανεξαρτήτως ατομικών ή πολιτισμικών διαφορών. Τονίζει την ανάγκη πρόσβασης στην εκπαίδευση στις παραδοσιακά περιθωριοποιημένες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των μεταναστών, καθώς και των γλωσσικών και πολιτισμικών μειονοτήτων. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι, επομένως, ανθρώπινο δικαίωμα, καθολικό και αναπαλλοτρίωτο, υποστηριζόμενο από διάφορες διεθνείς δεσμεύσεις. Οι έννοιες, τα δικαιώματα και η εκπαίδευση είναι απολύτως δεμένες, δεδομένου ότι προσδιορίζει η μία την άλλη.

Η προσέγγιση της εκπαίδευσης που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, αντίθετη με την προσέγγιση της εκπαίδευσης που βασίζεται στις ανάγκες αποσκοπεί στην «εξασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης που σέβεται και προάγει το δικαίωμα κάθε παιδιού του στην αξιοπρέπεια και τη βέλτιστη ανάπτυξη» (UNESCO, 2007). Η προσέγγιση αυτή αποσκοπεί σε μια «ολιστική προοπτική, η οποία αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην εκπαιδευτική ποιότητα και στο περιβάλλον στο οποίο πραγματοποιείται η εκπαίδευση, βασισμένη στις οικουμενικές αρχές των ανθρώπινων δικαιωμάτων», δημιουργώντας δυναμικά και «διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα και διαφορετικούς μαθητές και απαιτεί αποτελεσματική εφαρμογή. Η εκπαίδευση που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα –τόσο στα λόγια όσο και με δράσεις, στα σχολικά βιβλία και στο σχολείο– αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους, με στόχο τον κοινωνικό μετασχηματισμό» (όπ.π.). Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (HRE), σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης των Ηνωμένων Εθνών «Η Δεκαετία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα» μπορεί να οριστεί ως προσπάθεια κατάρτισης, διάδοσης και ενημέρωσης που αποσκοπεί στην οικοδόμηση μιας κουλτούρας ανθρώπινων δικαιωμάτων μέσω της διάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων και της διαμόρφωσης στάσεων. Το άρθρο 1 της Διακήρυξης των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων υπογραμμίζει ότι:

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

«η εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ουσιώδους σημασίας για την προαγωγή του παγκόσμιου σεβασμού και του σεβασμού όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, σύμφωνα με τις αρχές της οικουμενικότητας, του αδιαίρετου και της αλληλεξάρτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Η εκπαίδευση αυτή απαιτεί εγγενώς την υιοθέτηση αρχών που βασίζονται στα ανθρώπινα δικαιώματα, «όπως η μη διάκριση και η ένταξη, η αξιοπρέπεια και ο σεβασμός, η υπευθυνότητα, η συμμετοχή και η ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων, του εκπαιδευτικού προσωπικού και των γονέων στο πλαίσιο της δομής του κάθε ιδρύματος, των διαδικασιών διακυβέρνησης και των διαδικασιών γενικότερα». (OSCE, 2012).

Ψηφιακές πηγές

A Human Rights Based-Approach to Education for All: a framework for the realization of children's right to education and rights within education. 2007

<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001548/154861E.pdf>

This document brings together the theory and practice on human rights based approaches in the education sector, providing a framework for policy and programme development from the school level to the national and international levels.

Manual on Rights-Based Education: global human rights requirements made simple. 2004

<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001351/135168e.pdf>

This manual is a reference tool outlined for policy-makers and practitioners in education and aims at translating globally-accepted human rights standards into guidelines for national education strategies and has been written as a reference tool for, as well as for those working in international development co-operation.

Understanding Human Rights: manual on human rights education. 2012

http://www.etc-graz.at/typo3/fileadmin/user_upload/ETC-Hauptseite/manual/versionen/english_3rd_edition/Manual_2012_FINAL.pdf

The manual consists of a general introduction into the basics of human rights, a special part with selected modules and an additional resources part, which contains methodological hints, useful information and references to further reading and on-line resources.

The Human Rights Education Toolbox: a Practitioner's Guide to Planning and Managing Human Rights Education. 2016

http://hrbaportal.org/wp-content/files/hre_eng.pdf

This toolbox aims contributing to an ongoing learning process among educators on how to strengthen educational planning and implementation, through a structured approach, being human rights-based principles reflected in the content and in the methodologies applied.

Guidelines on human rights education for secondary school systems. 2012

<http://www.osce.org/odihr/93969?download=true>

These guidelines, supporting systemic and effective human rights learning for all young people, offers a list of key materials to assist in planning, implementing and evaluating human rights education in schools.

All Human Beings... A manual for human rights education. 1998

<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001147/114788e.pdf>

This practical illustrated manual/guide provides ideas for educational activities to be developed in primary and secondary schools, providing useful documentation, specific teaching materials and practical exercises.

Human Rights Education in the School Systems of Europe, Central Asia and North America: A Compendium of Good Practice. 2009

<https://www.osce.org/odihr/39006?download=true>

This compendium includes descriptions and actual samples of successful education initiatives in the fields of human rights and democratic citizenship education, as well as educational practices aimed at fostering mutual respect and understanding from Europe, North America and Central Asia.

Human Rights Education in Primary and Secondary School Systems: A Self-assessment Guide for Governments. 2012

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/SelfAssessmentGuideforGovernments.pdf>

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

This publication aims at assisting national authorities responsible for the school system with practical guidance to integrate human rights education in primary and secondary education and details important theoretical information regarding human rights education and human rights-based approach to education important for teachers.

A Path to Dignity: The Power of Human Rights Education. 2011

<http://www.path-to-dignity.org/>

It is a 28-minute movie presenting three stories illustrating the impact of human rights education respectively on school children (India), law enforcement agencies (Australia) and women victims of violence (Turkey).

Human Rights Based-Approach to Development Cooperation

<http://hrbportal.org/the-human-rights-based-approach-to-development-cooperation-towards-a-common-understanding-among-un-agencies>

A common understanding among UN agencies, funds and programmes applying a consistent Human Rights-Based Approach to common programming processes at global and regional levels, and especially at the country level.

Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All. 2005

<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001402/140224e.pdf>

A UNESCO's guideline to assist countries in making National Plans for Education more inclusive.

United Nations Declaration on Human Rights Education and Training. 2011

[http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/UnitedNationsDeclarationonHumanRightsEducationandTraining\(2011\).aspx](http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/UnitedNationsDeclarationonHumanRightsEducationandTraining(2011).aspx)

Resolution of the General Assembly on 19 December 2011 [on the report of the Third Committee (A/66/457)] 66/137 adopting the United Nations Declaration on Human Rights Education and Training.

2.2 Διάκριση vs Συμπερίληψη

Όταν αναφερόμαστε στην εκπαίδευση, είναι σημαντικό να τονίσουμε τη σημασία της αναγνώρισης της πολιτισμικής ποικιλομορφίας και της ανάγκης αμφισβήτησης των προκαταλήψεων που συνδέονται με τους καθοριστικούς παράγοντες του φύλου, της φυλής, της θρησκείας, της αναπηρίας και της πολιτισμικής ετερότητας, μεταξύ άλλων, οι οποίες τελικά οδηγούν σε διακρίσεις. Επομένως, είναι πολύ χρήσιμο να αναπτυχθεί η έννοια της διαπολιτισμικότητας στα πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά συστήματα, καθώς είναι σημαντικό να αναζητηθούν εναλλακτικές λύσεις που θέτουν υπό αμφισβήτηση τα εθνοκεντρικά προγράμματα σπουδών και τις πρακτικές ομογενοποίησης στην τάξη. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό να προετοιμαστούν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι να δρουν σε ολόένα και περισσότερο πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Η ατομική και κοινωνική ετερότητα θα πρέπει να είναι καλοδεχούμενη και να αξιολογείται μέσω διαπολιτισμικού διαλόγου – θα πρέπει να εκπαιδεύουμε εντός και για την διαπολιτισμικότητα. Όπως υπογραμμίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές της UNESCO για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: «σε έναν κόσμο που αντιμετωπίζει ταχείες αλλαγές, όπου οι πολιτισμικές, πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αναταραχές προκαλούν παραδοσιακούς τρόπους ζωής, η εκπαίδευση έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής και της ειρηνικής συνύπαρξης». Έτσι, είναι απαραίτητο να αναπτυχθούν Προγράμματα Σπουδών και δραστηριότητες στα σχολεία και, ειδικότερα, στην τάξη, ώστε να ενθαρρυνθεί ο διαπολιτισμικός διάλογος. Η εκπαίδευση, και ειδικότερα η διαπολιτισμική εκπαίδευση, έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ενσωμάτωση και λειτουργεί ως το μονοπάτι που οδηγεί στην καταπολέμηση των διακρίσεων. Ωστόσο, το δικαίωμα στην εκπαίδευση δεν σημαίνει αυτόματα και ένταξη. Το κίνημα «Εκπαίδευση για όλους: εκπλήρωση των συλλογικών δεσμεύσεών μας» (Παγκόσμιο Φόρουμ Εκπαίδευσης, Ντακάρ 2000) έχει ιδιαίτερη σημασία για την έννοια της συμμετοχικής εκπαίδευσης, καθώς ο όρος «εκπαίδευση ενσωμάτωσης» που χρησιμοποιείται στο Ντακάρ, υπογραμμίζει την ανάγκη για «σχεδιασμό πολιτικών εκπαίδευσης ενσωμάτωσης και διαφοροποιημένων προγραμμάτων καθώς και συστήματα εκπαίδευσης που απευθύνονται σε όλο τον πληθυσμό, χωρίς να αποκλείεται κανείς για λόγους φύλου, γλώσσας, πολιτισμού ή ατομικών διαφορών».

Τέλος, η ιδέα της συμπερίληψης επιδιώκει να ανήκουν οι μαθητές σε εκπαιδευτικό περιβάλλον το οποίο

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

εκτιμά κάθε ατομικότητα, π.χ. η ενσωμάτωση δεν προϋποθέτει την απάλειψη των διαφορών. Η διαφορά υπάρχει και αυτή η ετερότητα αποτελεί προστιθέμενη αξία, μία αναγνωρισμένη ευκαιρία ανάπτυξης. Επομένως, είναι ευθύνη κάθε σχολείου να αναπτύσσει λύσεις για να αντιμετωπίζει την ετερότητα και να προάγει τον σεβασμό στη διαφορά.

Ψηφιακές πηγές

UNESCO Guidelines on Intercultural Education

<http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001478/147878e.pdf>

A contribution to a better understanding about intercultural education and a practical resource for teachers and learners, curriculum developers, policy makers and community members alike, and all those who wish to promote Intercultural Education.

Intercultural competence for all: Preparation for living in a heterogeneous world. (2012)

http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi2_EN.pdf

The book proposes itself as a reader on the current state of work with regard to the development of intercultural competence for all citizens in Europe.

Teaching Respect for All: Implementation Guide. 2014

<http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002279/227983E.pdf>

A joint UNESCO-United States of America-Brazil project launched in January 2012 to counteract discrimination both in and through education. Focus on the formal and informal classroom, targeting learners of 8-16 years old.

Inclusive education where there are few resources. 2008

<http://www.eenet.org.uk/resources/docs/IE%20few%20resources%202008.pdf>

A book, by Sue Stubbs, about the concept of Inclusive education: an overview; opportunities and challenges: case studies and examples.

A Teacher's Guide on the Prevention of Violent Extremism. 2016

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf>

A guide for teachers on the Prevention of Violent Extremism through education.

Guidelines for Educators on Countering Intolerance and Discrimination against Muslims: addressing Islamophobia through Education. 2011

<http://www.osce.org/odihr/84495?download=true>

A resource developed to support educators in countering intolerance and discrimination against Muslims. They are intended for a wide audience, including education policymakers and officials, teacher trainers, teachers, principals and head teachers, staff in teacher unions and professional associations, and members of NGOs. The Guidelines are relevant for both primary and secondary education and can also be used in non-formal education settings.

Investing in Cultural Diversity and Intercultural Dialogue. 2009

<http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001852/185202E.pdf>

UNESCO World Report extends the reflection on culture to cultural change itself, highlighting the dynamic nature of cultural diversity and its capacity to renew our approaches to sustainable development, the effective exercise of human rights, social cohesion and democratic governance.

2.3 Το δικαίωμα του παιδιού να εισακούεται στην τάξη

Το δικαίωμα του παιδιού να εισακούεται στην τάξη κατοχυρώνεται στο άρθρο 12 (δικαίωμα συμμετοχής) της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (CRC, 1989), όπου στην παράγραφο 1 αναγνωρίζεται στο παιδί η δυνατότητα να εκφράσει τις απόψεις του και στην παράγραφο 2 κατοχυρώνεται το δικαίωμα του παιδιού να εισακούεται. Έχει σημειωθεί σημαντική εξέλιξη στο δικαίωμα συμμετοχής του παιδιού και του δικαιώματός του να εισακούεται με τη θέσπιση του προαιρετικού πρωτοκόλλου της CRC σε μία Διαδικασία Επικοινωνίας (2014). Το πρωτόκολλο θεσπίζει (στο πλαίσιο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού), διεθνή διαδικασία καταγγελιών για παραβιάσεις δικαιωμάτων παιδιού, επιτρέποντας στο παιδί ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του να διαμαρτύρεται για παραβίαση οποιουδήποτε δικαιώματος που ορίζεται στην CRC ή στα προαιρετικά πρωτόκολλά της από κάποιο κράτος. Το δικαίωμα του παιδιού να εισακούεται υποχρεώνει πολλούς φορείς, ιδίως των κρατών και της κοινωνίας των πολιτών, να λαμβάνουν υπ' όψιν την οπτική του παιδιού. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να εισακούεται το παιδί, καθώς η συμμετοχή του θα συμβάλει στην προσωπική του ανάπτυξη, στη λήψη καλύτερων αποφάσεων και αποτελεσμάτων, στην καλύτερη προστασία του, στην ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, στην ανεκτικότητα και τον σεβασμό προς τους άλλους, καθώς και στην ενίσχυση της λογοδοσίας (V. Resource Guide on the UN Committee on the rights of the child general comment no. 12, Unicef/Save the Children. 2009)

Σύμφωνα με τη Γενική Παρατήρηση 12 και τον προαναφερθέντα Οδηγό, πρέπει να ληφθούν μέτρα για την εφαρμογή του δικαιώματος του παιδιού να εισακούεται σε διάφορα περιβάλλοντα, όπως στην οικογένεια, σε εναλλακτικά συστήματα φροντίδας, στην υγειονομική περίθαλψη, στο παιχνίδι, στην αναψυχή, σε αθλητικές και πολιτισμικές δραστηριότητες, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, σε καταστάσεις βίας και στην εκπαίδευση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα παιδιά πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε μεμονωμένες αποφάσεις που επηρεάζουν την εκπαιδευτική τους πορεία και στις εκπαιδευτικές πολιτικές. Εξάλλου, θα πρέπει να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη της παιδοκεντρικής συμμετοχικής μάθησης, το δημοκρατικό σχολικό περιβάλλον και οι εθνικοί φορείς μαθητών. Η συμμετοχή του παιδιού μπορεί να πραγματοποιηθεί με συμβουλευτικές, συνεργατικές και παιδοκεντρικές τεχνικές, σε περιβάλλον φιλικό προς το παιδί και με την υποστήριξη μεθόδων εργασίας που βασίζονται σε ορισμένες αρχές όπως η διαφάνεια, η συμπερίληψη, η ηθική, ο σεβασμός, η ασφάλεια και η υπευθυνότητα. Αυτή η μεθοδολογία ενδέχεται να απαιτεί ειδική κατάρτιση για όλους τους ενδιαφερομένους.

Ψηφιακές πηγές

Every Child's Right to be Heard: a resource guide on the UN Committee on the rights of the child general comment no. 12., Unicef/Save the Children. 2011

https://www.unicef.org/french/adolescence/files/Every_Childs_Right_to_be_Heard.pdf

According to the author, Gerison Lansdown, this resource guide is based on and elaborates the UN Committee on the Rights of the Child General Comment No. 12, 'The Right of the Child to be heard'.

General Comment no. 12, The Right of the Child to be Heard. 2009

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.pdf>

This general comment has been elaborated by the United Nations Committee on the Rights of the Child and presented at its 51st session, in Geneva, 25 may-12 june, 2009. The "overall objective of the general comment is to support States parties in the effective implementation of article 12", by explaining in detail its legal scope and meaning as well as its implications to several actors, namely, States and civil society.

Understanding Human Rights: manual on human rights education. 2012

http://www.etc-graz.at/typo3/fileadmin/user_upload/ETC-Hauptseite/manual/versionen/english_3rd_edition/Manual_2012_Human_Rights_Child.pdf

The manual consists of a general introduction into the basics of human rights. This chapter on the Human Rights of the Child includes considerations on the child's right to participation, additional resources, methodological hints, useful information, references to further reading and on-line resources.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

European Union Study on Child Participation. 2015

http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/child_participation_the_ec_study_on_legislation.pdf

This is a study carried out in 2015, by the European Commission, which includes an outline of legislation, policy and practice on child participation in all 28 EU Member States.

Recommendation CM/Rec (2012)2 of the Committee of Ministers to Member States on the participation of children and young people under the age of 18

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb0ca

This recommendation sets out a pragmatic approach for the implementation of article 12 of CRC.

The Right Of Children To Be Heard: Children’s Right To Have Their Views Taken Into Account And To Participate In Legal And Administrative Proceedings. 2009

<https://www.unicef-irc.org/publications/553/>

Abstract: This paper addresses the right of children to be heard in any judicial or administrative proceeding affecting them. It introduces the subject based on examples from the laws and practices of 52 countries around the world. This paper is addressed primarily to child rights advocates, researchers, legal practitioners and other professionals working in the area of children and the law.

Convention on the Rights of the Child, 1989.

https://www.unicef.org/crc/index_30160.html

Unicef official website containing several information and working materials on the rights of the child, including on the Convention on the Rights of the Child and the child’s right to be heard.

Child Participation Bibliography

http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/child_participation_bibliography.pdf

This document published at the European Commission Website lists a relevant number of bibliography on child’s participation.

2.4 Τα εργαλεία του Συμβουλίου της Ευρώπης

Το Συμβούλιο της Ευρώπης (www.coe.int) είναι διεθνής οργανισμός που στοχεύει στην ανάπτυξη αξιών όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δημοκρατία και το κράτος δικαίου στην Ευρώπη. Ιδρύθηκε το 1949, σήμερα έχει 47 κράτη-μέλη και εδράζεται στο Στρασβούργο της Γαλλίας. Τα κράτη-μέλη έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, μια συνθήκη που αποσκοπεί στην προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι το μόνιμο δικαστικό όργανο και εποπτεύει την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης περιλαμβάνει, επίσης, τον Γενικό Γραμματέα (ηγείται και εκπροσωπεί τον Οργανισμό, είναι υπεύθυνος για τον στρατηγικό σχεδιασμό του), την Επιτροπή Υπουργών (σώμα λήψης αποφάσεων – υπουργοί εξωτερικών κάθε κράτους μέλους), τη Γενική Συνέλευση (φόρουμ διαλόγου), το Κογκρέσο Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών (αρμόδιο για την ενίσχυση της τοπικής και περιφερειακής δημοκρατίας στα κράτη-μέλη), τον Επίτροπο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (αντιμετωπίζει και εφιστά την προσοχή στις παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων και στην προαγωγή και συνειδητοποίησή τους), τις Διεθνείς Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (INGO – μεταφέρει τη φωνή της κοινωνίας των πολιτών στο Συμβούλιο) (<http://www.coe.int/en/web/about-us/structure>).

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, υπεύθυνο για την προαγωγή και προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων «θεματοφύλακας της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου», έχει αναπτύξει ποικιλία σημαντικών πηγών, μέσω ειδικής νομοθεσίας (για παράδειγμα, τον Ευρωπαϊκό Χάρτη του Συμβουλίου σχετικά με την εκπαίδευση για τη δημοκρατική πολιότητα και την εκπαίδευση των ανθρώπινων δικαιωμάτων – [Σύσταση CM/Rec \(2010/7\)](#)), καθώς και για συγκεκριμένες δραστηριότητες, προγράμματα, δημοσιεύσεις, κείμενα, βίντεο και podcast για την υποστήριξη και επίβλεψη της Εκπαίδευσης για τη Δημοκρατική Πολιότητα και την εκπαίδευση των ανθρώπινων δικαιωμάτων (EDC/HRE) στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

εκπαιδευτικών υλικών σχετικών με τη διπολιτισμικότητα, την απαγόρευση των διακρίσεων και την ένταξη. Στο Συμβούλιο της Ευρώπης, η παιδεία διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση των βασικών αξιών της και «θεωρείται όλο και περισσότερο άμυνα κατά της βίας, του ρατσισμού, του εξτρεμισμού, της ξενοφοβίας, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας». Κατ' αυτόν τον τρόπο αναπτύσσει και θέτει στη διάθεση της σχολικής κοινότητας αρκετές πηγές σχετικά με την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διαπολιτισμικότητας.

Ψηφιακές πηγές

COMPASS: Manual for Human Rights Education with Young People 2015

<http://www.coe.int/en/web/compass>

A manual for people involved in value-based youth work and non-formal education, supporting the implementation of the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (HRE). It is resource of information, tools and tips for HRE, with a special section on tips for teachers.

Education Pack: All Different, All Equal

<http://www.eycb.coe.int/edupack/default.htm>

Education pack - Idea, resources, methods and activities for informal intercultural education with young people and adults, including key concepts and basis for intercultural education and activities, methods and resources.

Domino

<http://www.eycb.coe.int/domino/default.htm>

A manual to use peer group education as a means to fight racism, xenophobia, anti-semitism and intolerance.

Intercultural competence for all: Preparation for living in a heterogeneous world. (2012)

http://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/Pestalozzi2_EN.pdf

The book proposes itself as a reader on the current state of work with regard to the development of intercultural competence for all citizens in Europe.

Human Rights Education in the School Systems of Europe, Central Asia and North America: A Compendium of Good Practice. 2009

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/CompendiumHRE.pdf>

A compilation of 101 examples of good practice in human rights education in primary schools, secondary schools and teacher training institutions in the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) area. Aims at supporting quality teaching and inspire educational policymakers and administrators, teachers, teacher trainers, non-formal educators and all other interested actors, as well as to facilitate networking and the exchange of experience among education professionals.

The Right to Human Rights Education - A compilation of provisions of international and regional instruments dealing with human rights education

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/Listofcontents.aspx>

This compilation aims at further promoting human rights, and human rights education in particular.

Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education

https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf01f

The Charter is an important reference for all those dealing with citizenship and human rights education. It will hopefully provide a focus and catalyst for action in the member states. It is also a way of disseminating good practice and raising standards throughout Europe and beyond.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Charter for All

<https://rm.coe.int/168048d0b5>

The present version of the Charter is intended especially for young people, who would like to learn what this international legal document is about and how it can be used to promote democracy and human rights in the classroom, in the youth organisation and in society.

Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education: Guidelines for Educators

<http://www.coe.int/en/web/edc/charter-for-all>

Guidelines for educators to provide advice for teachers and trainers on how to work with the "Charter for All" with children and young people.

Competences for Democratic Culture - Living together as equals in culturally diverse democratic societies

<https://rm.coe.int/16806ccc07>

A book presenting a new conceptual model of the competences which citizens require to participate in democratic culture and live peacefully together with others in culturally diverse societies.

Managing controversy developing a strategy for handling controversy and teaching controversial issues in schools

<https://rm.coe.int/16806ecd25>

This tool aims at helping to strengthen the managing of controversial issues at whole-school level.

Addressing violence in schools through education for democratic citizenship and human rights education

<https://rm.coe.int/16807004db>

A collaborative and reflective report on sustainable means for addressing and preventing violence in schools.

Living with Controversy: Teaching Controversial Issues through Education for Democratic Citizenship and Human Rights (EDC/HRE) - Training Pack for Teachers

<https://rm.coe.int/16806948b6>

A professional development programme for teachers which is designed to support and promote the teaching of controversial issues in European schools.

Travel Pass to Democracy: supporting teachers in preparing students for active citizenship

<http://pjp-eu.coe.int/documents/1417855/4703063/SupportingTeachers.pdf/54e5bc25-f81d-473f-a740-a6921c7ae7d1>

This booklet is an assessment of the state of citizenship and human rights education with a specific focus on teacher training.

How all Teachers can Support Citizenship and Human Rights Education: a framework for the development of competences

<https://rm.coe.int/16802f726a>

This publication presents the core competences that define the essential capabilities of teachers in implementation of EDC/HRE in the classroom, both throughout the whole school and in the wider community.

Educating for Democracy: background materials on democratic citizenship and human rights education for teachers.

<https://rm.coe.int/16802f727b>

A manual to support teachers and practitioners in Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (EDC/HRE).

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Living in Democracy: EDC/HRE lesson plans for lower secondary level

<https://rm.coe.int/16802f7304>

A manual for teachers in citizenship and human rights education, textbook editors and curriculum developers. The lesson plans give step-by-step instructions and include student handouts and background information for teachers.

Taking part in Democracy: lesson plans for upper secondary level on democratic citizenship and human rights education

<https://rm.coe.int/16802f7305>

This manual contains nine teaching units in Education for Democratic Citizenship (EDC) and Human Rights Education (HRE) offering a specific approach to empower and encourage the students to participate in their communities.

Teaching Democracy: a collection of models for democratic citizenship and human rights education

<https://rm.coe.int/16802f7306>

This book contains a collection of 47 exercises and models for Education for Democratic Citizenship (EDC) and Human Rights Education (HRE) in schools and also in informal settings of education.

2.5 Βιώσιμη Εκπαίδευση και οι Στόχοι για την Αειφόρο Ανάπτυξη για το 2030

Οι Στόχοι για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΣΑΑ), που υιοθετήθηκαν το 2015 από όλα τα κράτη-μέλη των Ηνωμένων Εθνών, περιγράφουν 17 σκοπούς προσανατολισμένους στην αλλαγή και 169 στόχους σε διάφορους τομείς δράσης, οι οποίοι πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030. Στο προοίμιό της η Διακήρυξη υπογραμμίζει ότι η θεματολογία της είναι «ένα σχέδιο δράσης για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία» που επιδιώκει να «ενισχύσει την παγκόσμια ειρήνη με μεγαλύτερη ελευθερία, αναγνωρίζοντας ότι η εξάλειψη της φτώχειας σε όλες τις μορφές και διαστάσεις της, συμπεριλαμβανομένης της ακραίας φτώχειας, είναι η μεγαλύτερη παγκόσμια πρόκληση και απαραίτητη απαίτηση για τη βιώσιμη ανάπτυξη». Η θεματολογία αυτή, παρά τον οικουμενικό χαρακτήρα της, στοχεύει «να λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές εθνικές πραγματικότητες, τις ικανότητες και το επίπεδο ανάπτυξης και να σέβεται τις εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες», με τη συμμετοχή όλου του κόσμου. Είναι, επίσης, αποτέλεσμα μιας «εντατικής δημόσιας διαβούλευσης και δέσμευσης με την κοινωνία των πολιτών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς σε όλο τον κόσμο» (άρθρο 6).

Το άρθρο 8 της Διακήρυξης είναι ιδιαίτερα σημαντικό όσον αφορά τις διαπολιτισμικές ικανότητες, καθώς υπογραμμίζει «τον σεβασμό των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, του κράτους δικαίου, της δικαιοσύνης, της ισότητας και της μη διάκρισης», και συγκεκριμένα της πολιτισμικής πολυμορφίας.

Η εκπαίδευση, παρά το γεγονός ότι είναι απαραίτητη για όλους τους 17 ΣΑΑ μέχρι το 2030, αναφέρεται συγκεκριμένα στον Στόχο 4, που αποσκοπεί στη διασφάλιση της ποιοτικής και δίκαιης εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και στην προώθηση ευκαιριών διά βίου μάθησης για όλους. Το πλαίσιο δράσης για την εκπαίδευση 2030 περιγράφει τις κατευθυντήριες γραμμές που απαιτούνται για την επίτευξη αυτού του στόχου. Υπογραμμίζεται ιδιαίτερα στον στόχο 4.7:

«Μέχρι το 2030, να διασφαλιστεί ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαίδευσης για βιώσιμη ανάπτυξη και βιώσιμο τρόπο ζωής, των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της ισότητας των φύλων, της προώθησης της ειρήνης και της μη βίας, της παγκόσμιας πολιότητας και της εκτίμησης της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, καθώς και της συμβολής του πολιτισμού στην αειφόρο ανάπτυξη».

Η εκπαίδευση είναι απώτερος σκοπός αλλά και μέσο για την επίτευξη όλων των άλλων ΣΑΑ, εκπροσωπώντας, επομένως, μια ζωτικής σημασίας προσέγγιση όσον αφορά τους ΣΑΑ, μέσω της αναγνώρισης της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη (ESD). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί λ.χ. μέσω της Εκπαίδευσης για την Παγκόσμια Πολιότητα και της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, καθώς αυτές οι δύο περιοχές παίζουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης.

Project Number: 2016-1-FR01-KA201-024133

Ψηφιακές πηγές

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development

<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

This document presents all the 2030 Agenda for Sustainable Development goals.

Education for Sustainable Development Goals Learning Objectives

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002474/247444e.pdf>

A guide for education professionals on the use of ESD (Education for Sustainable Development), identifying indicative learning objectives, suggests topics and learning activities and implementation methods at different levels.

Agenda Education 2030 - Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002456/245656E.pdf>

This document outlines the Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4

Unpacking Sustainable Development Goal 4 Education 2030

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002463/246300E.pdf>

This guide, organised around a set of questions and answers to “unpack” SDG4, provides overall guidance for a deeper understanding of SDG4 within the 2030 Agenda for Sustainable Development.

International Task Force on Teachers for Education 2030

<http://www.teachersforefa.unesco.org/v2/index.php/en/>

A Global Alliance for EFA partners working together to address the “teacher gap”.

Quality Education: Why it Matters

[http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-](http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2017/02/ENGLISH_Why_it_Matters_Goal_4_QualityEducation.pdf)

[content/uploads/2017/02/ENGLISH_Why_it_Matters_Goal_4_QualityEducation.pdf](http://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2017/02/ENGLISH_Why_it_Matters_Goal_4_QualityEducation.pdf)

A two pages friendly user document highlighting why quality education matters in reducing inequality.